

# Thiaminedeficiëntie: Wernicke-encefalopathie en droge beriberi

22 januari 2024

© Tijdschrift voor Geneeskunde en Gezondheidszorg

---

## Welke triade van symptomen hoort bij een Wernicke-encefalopathie?

- a. Een veranderde mentale toestand (verwardheid), cerebellaire disfunctie (ataxie) en gestoorde blaascontrole
- b. Een veranderde mentale toestand (verwardheid), cerebellaire disfunctie (ataxie) en oogbewegingsstoornissen (nystagmus)
- c. Traag progressieve polyneuropathie (droge beriberi), dysartrie en allodynie
- d. Traag progressieve polyneuropathie (droge beriberi), gestoorde blaascontrole en oogbewegingsstoornissen (nystagmus)

---

De meest gekende etiologie van een thiaminedeficiëntie is chronisch alcoholmisbruik. Daarnaast kunnen meerdere omstandigheden aanleiding geven tot een dergelijk nutritioneel tekort, waarvan malnutritie een van de belangrijkste is. Een chronische thiaminedeficiëntie kan een traag progressieve polyneuropathie (droge beriberi) of Wernicke-encefalopathie veroorzaken. De polyneuropathie wordt gekenmerkt door een subacute onset, pijn ter hoogte van de ledematen en axonale aantasting op een elektromyografie (emg). Wernicke-encefalopathie kent een acute onset en uit zich via een triade van symptomen: een veranderde mentale toestand (verwardheid), cerebellaire disfunctie (ataxie) en oogbewegingsstoornissen (nystagmus).

Bij mensen zonder overmatig alcoholgebruik is de diagnose van een thiaminedeficiëntie uitdagender omdat dit enerzijds minder vaak voorkomt en anderzijds geassocieerd kan zijn met een traag progressieve polyneuropathie (droge beriberi).

Thiamine speelt een belangrijke rol in het pathofysiologische proces. Thiaminepyrofosfaat, de actieve metaboliet, is een cofactor voor enzymen betrokken bij het glucosemetabolisme. De totale opslagcapaciteit in het lichaam wordt geschat op 25-30 mg en is voornamelijk gelokaliseerd ter hoogte van het

hart, de nieren en de hersenen. Het menselijke lichaam is niet in staat om thiamine te produceren, waardoor deze voorraad aangevuld moet worden door een orale opname van 1-2 mg per dag via de voeding. De absorptie vindt plaats ter hoogte van het duodenum en wordt gefaciliteerd door magnesium en foliumzuur. Alcohol heeft een remmend effect op de opname. In geval van een verminderde thiamineopname wordt dit klinisch merkbaar vanaf een periode van twee weken. Indien patiënten blootgesteld worden aan glucose, vraagt dit een hogere turnover van thiamine.

Bij een vermoeden van symptomen ten gevolge van een thiaminedeficiëntie bestaat de behandeling uit het opstarten van substitutie. Afhankelijk van de klinische setting hoeft dit al dan niet urgent te gebeuren. Na de opstart van de therapie verwacht men beterschap na een periode van vijf tot veertien dagen. De therapieduur is afhankelijk van de kliniek, waarbij men ernstigere ziektebeelden langer moet behandelen.

De prognose van patiënten na het doormaken van Wernicke-encefalopathie is gereserveerd. De ziekte kent een hoge mortaliteit (tot 15%) en morbiditeit, waarbij dit laatste voornamelijk bestaat uit persisterende cognitieve stoornissen. Voor patiënten met een polyneuropathie uitgelokt door een thiaminedeficiëntie zijn de vooruitzichten qua herstel positiever. Toch is ook dit herstel van lange duur en kan volledige recuperatie niet gegarandeerd worden.



Meer weten over dit onderwerp?

Bekijk dan de oorspronkelijke bijdrage in TvGG:

[Subacute onset van beriberi gecompliceerd met Wernicke-encefalopathie](#)

Auteur(s): K. KEMPENEERS, K. REEKMANS, M. DEWIL

DOI: 10.2143/TVG.76.17.2003129

---

Deze publicatie bevat illustraties, foto's, afbeeldingen, lay-out van documenten, grafische ontwerpen, tekst, lettertypen en andere informatie (hierna "Inhoud" genoemd). Deze publicatie en alle Inhoud zijn het auteursrechtelijk eigendom van Tijdschrift voor Geneeskunde vzw. Alle rechten op deze Inhoud zijn wereldwijd voorbehouden. Het is strikt verboden de Inhoud of een deel daarvan te behouden, kopiëren, distribueren, publiceren, of gebruiken zonder voorafgaande en uitdrukkelijke toestemming van Tijdschrift voor Geneeskunde vzw.